

Transparency International. Beretning 2009/2010.

A. Aktiviteter:

1. Indledning.

2009 har det været et spændende år. Den internationale bevågenhed om korruption og misbrug af betroet magt har også gjort sig gældende i Danmark, godt hjulpet på vej bl.a. af den tilstundende valgkamp og de politiske processer i forbindelse med klimatopmødet i København.

Transparency International Danmark får således løbende henvendelser fra medlemmer, borgere og ikke mindst pressen om konkrete forhold, der i sig kan indebære mulighed for, at der foreligger strafbare forhold af korruptionsmæssig karakter. Og vi har hyppigt bidraget til pressens dækning heraf.

Det kan dreje sig om alt fra ulovlig støtte til politiske partier, bestikkelse af offentlige myndigheder i udlandet til nepotisme og misbrug af offentlig stilling her i landet for egen vindings skyld.

Det er imidlertid TI Danmarks klare politik ikke at udtale sig offentligt i enkeltsager, hvor der foreligger et uafklaret skyldsspørgsmål. Dette betyder dog ikke, at det er uden nytte at henvende sig til os i de nævnte situationer.

I en række tilfælde kan vi bidrage med gode råd og vejledning, lige som vi ofte med udgangspunkt i de konkrete sager kan kommentere den indeholdte problemstilling ud fra en generel synsvinkel, som kan være nyttig også for offentligheden. TI har herudover ydet konkret støtte til enkelte firmamedlemmer om retlige spørgsmål og problemer med korruption i udlandet.

F.eks. har hændelser under den netop overståede kommunalvalgkamp ført os til flere gange at fremhæve behovet for fuld gennemsigtighed i den økonomiske støtte til de politiske partier på alle planer uafhængigt af om den gives til landspartier, lokale partiafdelinger eller til enkeltkandidater. Den nugældende 20.000 kr. grænse er helt vilkårligt sat og friholder stadig partierne for at oplyse om beløbsstørrelser og om bidrag til lokale partiafdelinger og enkeltkandidater.

Dette er ikke godt nok. Alle bidrag skal frem i lyset i regnskaberne og vælgerne skal kunne orienteres om dem, herunder om der stillet betingelser for bidragene af en karakter, der må anses for at være stridende mod lovgivningen. Det er i den forbindelse afgørende for os, at de undersøgelser gennemføres i det fornødne omfang og med inddragelse af den fornødne eksterne ekspertise, herunder om nødvendigt bliver af politimæssig karakter.

Ligeledes er forfejlet brug af gavegivning og marketingevents ikke mindst i den kommunale sektor som led i konkurrencen om offentlige udbud blevet af stigende interesse i en tid, hvor stadig flere hidtidige offentligt organiserede opgaver underlægges en eller anden form for markedsmechanisme. Spillereglerne er ganske enkelt ikke de samme for administrativ adfærd i den private og den offentlige sektor.

2. Grønland.

Dernæst et par ord om vort Grønlandsprojekt. Den politiske udvikling med folkeafstemning om selvstyre og valg af et nyt landsstyre har på sin vis overhalet os og skabt en ny dagsorden. Hvor vi tidligere er blevet blokeret af finansieringsproblemer i forbindelse med det påtænkte korruptionsprojekt, ser det nu ud til, at vejen frem måske snarere er at blive fødselshjælper for skabelsen af et nyt selvstændigt TI Grønland.

3. NIS-studier.

NIS-studier er særskilte undersøgelser af enkelte lande ved brug af TI's National Integrity Study-metode, der fokuserer på en vurdering af styrken af et lands institutioner til at modvirke magtmisbrug og korrupsion.

Vi sigter således på deltagelse i stort fælleseuropæisk NIS-projekt i TI-S regie med budget på omkring 20.000 mill.kr. og dansk budget på 800.000 kr. Afgørelse heraf er formentlig umiddelbart forestående, og selv om det bliver en stor og vanskelig opgave at løfte for TI Danmark, ser vi frem til en endelig afklaring.

4. Udredningsarbejde.

I øvrigt forsøger TI at fremdyrke og støtte specialeskrivning og forskningsprojekter på vort område også nationalt. TI Danmark har således indsendt et specialeoplæg til Videnskabsbutikken om et studie af danske virksomheders tilgang til at bekæmpe korrupsion på fremmede markeder og i deres leverandørkæde. Videnskabsbutikken henvender sig til samfundsvidenskabelig studerende og giver de studerende mulighed for at lave deres speciale i samarbejde med firmaer eller organisationer, herunder nu altså også TI Danmark.

5. Whistleblowing.

Udarbejdet oplæg i en arbejdsgruppe, som nu drøftes i en bredere kreds (Journalistforbundet, DM, FTF, LO, Tyge Trier, Det Danske Handelskammer). Høj grad af fokus herpå i TI-S (højeste prioritet) og international sammenhæng: TI-S har på baggrund af EU-bevilling udarbejdet en omfattende undersøgelse dækkende 9 EU-lande med en reality analyse af gældende whistleblower-regler og deres faktiske effekt. Private og frivillige Whistleblowerordninger er i stort tal forelagt Datatilsynet. Et seminar om fraud med englænder Nigel Iyer skal ses i forlængelse heraf. Ligeledes B64 om offentligt ansattes ytringsfrihed, hvor vi sammen med en række store offentlige personaleorganisationer forbereder en henvendelse til og et foretræde for Folketingets Retsudvalg.

6. Sport og korrupsion.

Sport og korrupsion er et emne, som TI har taget op inden for de seneste år, og har herunder forsøgt at komme med i et fælles TI-projekt. Arbejdet hermed videreføres i det kommende år.

7. Ny åbenhedsordning om ministres udgifter og aktiviteter.

TI Danmark har støttet den nye aftale om åbenhed for ministres udgifter og aktiviteter velkommen, også selv om aftalen medfører, at ministrenes kalendere ikke længere vil være omfattet af de nuværende offentlighedsregler. Åbenhedsaftalens bestemmelser om, at oplysninger om ministres repræsentationsudgifter, tjenesterejser og modtagne gaver skal stilles til rådighed for offentligheden betragter vi som et klart fremskridt. Særligt er det positivt, at ministrene nu selv skal videregive disse oplysninger uopfordret og løbende, samt i et vist omfang fremadrettet.

TI Danmark forventer dermed, at offentligheden fortsat kan få et sådant indblik i ministrenes udøvelse af deres ministerhverv, at et evt. misbrug af embedet og dets beføjelser - med politisk eller personlig gevinst for øje - kan forhindres eller afsløres. TI Danmark har ligeledes udarbejdet en udtalelse vedr. danske folketingsmedlemmers udgifter.

8. Offentlighedskommission.

Regeringens offentlighedskommission bakker i deres 800 siders store rapport op om at ministers kalendere og dokumenter, der udarbejdes og udveksles mellem ministre og folketingsmedlemmer,

ikke behøver at være omfattet af retten til aktindsigt. Til gengæld foreslår kommissionen, at ytringsfrihed og informationsfrihed skal lovfæstes, hvilket ikke er tilfældet i dag. Yderligere foreslår kommissionen en ret til aktindsigt i blandt andet interne, faglige vurderinger, som har betydning for lovforslag, handlingsplaner og lignende. Desuden anbefales det at papirer i en stribe offentligt ejede selskaber og organisationer, for eksempel Kommunernes Landsforening, bliver omfattet af borgernes ret til at få oplysninger. TI tilslutter sig denne udvikling.

9. Høring om vejledning til lov om redegørelse for samfundsansvar.

TI Danmark har sammen med en række andre interessenter haft lejlighed til at kommentere denne vejledning. Vores primære anke har i denne forbindelse været det for svage fokus på korruption og økonomisk uredelighed samt det fortsat for store frivillighedselement.

10. Promovering af UNCAC.

TI Danmark har skrevet til Justitsministeren for at presse på for etablering af en effektiv review-mekanisme i tilknytning til FN's konvention mod korruption (UNCAC) på den mellemstatslige konference, der fandt sted i Doha, Qatar, november 2009. Vores grundsynspunkt er, at erfaringer med andre anti-korrupsionskonventioner tydeligt demonstrerer, at opfølgende kontrol er afgørende for, at ord omsættes til handling. Behovet for at følge op på de enkelte landes fremskridt i gennemførelsen af deres anti-korrupsionsforpligtelser er ikke mindst betinget af, at UNCAC dækker et betydeligt større antal lande og har et bredere anvendelsesområde end de øvrige konventioner. Undlader man at etablere en effektiv review-mekanisme, vil det underminere konventionens troværdighed og forhindre fremtidige fremskridt på de områder, der påvirkes negativt af korruption, herunder menneskerettigheder, miljø, økonomisk udvikling, international handel og lige konkurrencevilkår for ikke mindst de mindre lande.

TI Danmark har fået et svar fra Justitsministeren lydende på, at Danmark sammen med det øvrige EU ville presse på for en effektiv review-mekanisme. Resultatet af konferencen blev dog ikke nær så kraftfuld, som TI Danmark havde ønsket, selv om der dog blev enighed om en review-mekanisme. Den primære mangel ligger i at regeringer ikke skal høre civilsamfundet og andre interessenter som led i deres review, hvorved der er en risiko for at de enkelte reviews ikke er gennemsigtige, upartiske og inkluderende. Ligeledes er der ikke noget krav om hvem der skal forestå lande-reviewene. Ydermere er det frivilligt for de enkelte lande om de vil offentliggøre hele rapporten eller

FN's konvention mod korruption fra 2003 er til dato blevet ratificeret af 137 lande, og har dermed potentiale til at udvikle sig til at blive et afgørende instrument i den globale indsats mod korruption. Den er omfattende og indeholder både forebyggende foranstaltninger og sanktions- og erstatningsbestemmelser.

Vore konkrete anbefalinger vedr. UNCAC er følgende:

- En transparent proces baseret på offentliggørelse af landerapporter og de deri indeholdte anbefalinger fra gennemførte reviews. Hvis disse rapporter er fortrolige, vil review-processen ikke kunne nå sine mål.
- Der skal være mulighed for, at erhvervsliv og civilsamfund skal kunne bidrage til review-processen. Myndigheders selvevaluering er ikke tilstrækkelig.
- Der skal være mulighed for landebesøg af review-hold fra peer-regeringer, som på egen hånd kan danne sig et indtryk af, hvordan anti-korrupsionsforanstaltninger fungerer i praksis.
- Skrivebordsundersøgelser fra sekretariatet i Wien vil tilsvarende ikke have en tilstrækkelig og lige så markant gennemslagskraft som reviews, hvor repræsentanter fra peer-regeringer deltager.

11. Skat og åbning af skattely.

TI Danmark har sammen med en række organisationer skrevet et brev til Finansministeren og Skatteministerens, hvori vi gør opmærksom på, at G20 landene skal håndhæve deres løfte fra deres april møde i London om at udvikle forslag til, hvordan udviklingslandene bedre kan få udbytte af det nye internationale samarbejde om skat og åbning af skattely. G20-landene har engageret sig stærkt i at sikre, at integritet og gennemsigtighed udgør en hjørnesteen i den finansielle sektor og i økonomiske reformer, Globalt og nationalt må der fastsættes juridiske rammer, der samtidig kontrolleres og håndhæves i praksis. Dette kan føre til en hårdt tiltrængt forøgelse af tilliden til offentlige institutioner, en bæredygtig økonomisk vækst og en mere effektiv udviklingsbistand

12. Seminarer og konferencer.

AMM 2009 i Berlin.

TI Danmark deltog ved formanden og næstformanden i det store internationale årsmøde i Berlin i oktober måned. Årsmødets program var ikke mindst tilrettelagt med henblik på at indlede en proces, der skal lede frem til næste års endelige vedtagelse af en 5-års strategiplan for Transparency International frem til 2015 til afløsning for den gældende 5-års plan, der udløber i 2010.

Det internationale sekretariat fremlagde et diskussionsoplæg, der peger på følgende fire centrale punkter for de næste 5 års arbejde:

TI will offer services to the victims/witnesses of corruption in all countries it operates (very strong emphasis on **citizen services**).

TI will mainstream anti-corruption into other organisations' agenda through partnerships (very strong emphasis on **coalitions**)

TI will seek and coordinate broad public mobilisation against corruption at global and local levels (very strong emphasis on **citizen mobilisation**)

TI will lead and set international standards of transparency, accountability and integrity (very strong emphasis on **corruption measurements, tools and solutions**).

Konference om udvindingsindustriens potentiale for bæredygtig udvikling.

Oktober afholdt TI Danmark i samarbejde med en række andre organisationer og Udenrigsministeriet en konference om udvindingsindustriens potentiale for bæredygtig udvikling.

På konferencen blev det diskuteret hvorledes danske og internationale aktører fra regeringer, den private sektor og civilsamfundet fælles kan bidrage til at fremme det økonomiske potentiale indeholdt i udvindingsindustrien. Blandt andet via øgede statsindtægter og bekæmpelse af skatteunddragelse, og samtidig ved at promovere principperne indeholdt i CSR/SRI samt respekt for menneskerettighederne. Konferencen var godt besøgt med ca. 70 deltagere og der foregik en livlig debat.

Trafficking og korrruption.

Dansif.

Orientering af Latinamerikanere på vegne af Danida.

Gæsteforelæsning på Ingeniørhøjskolen i København for eksportingeniører.

B. TI Rapporter:

Global Corruption Report 2009.

I september udkom Transparency International's globale korruptionsrapport, som i år sætter fokus på korruption i den private sektor. Det massive omfang af global korruption i form af bestikkelse, prisfastsættelseskarteller og ufin indflydelse på den offentlige politik koster milliarder og blokerer vejen til en bæredygtig økonomisk vækst. Rapporten viser, at halvdelen af adspurgte internationale erhvervsledere skønner, at korruption forøger projektkostninger med mindst 10 pct. I sidste ende er det borgerne, der betaler. Forbrugere rundt omkring i verden har betalt ca. 300 milliarder dollar for meget forårsaget af næsten 300 internationale private kartel-dannelser afsløret fra 1990 til 2005.

CPI 2009

Årets korruptionsperceptionsindeks sender Danmark ned på en andenplads. Korruption truer det globale økonomiske opsving og stiller store udfordringer til lande med konflikter.

CPI'en måler det formodede omfang af korruption i den offentlige sektor i et givet land.

Langt størstedelen af de 180 lande, som indgår i 2009-indekset scorer under 5 på en skala fra 0 (anses for at være meget korrupt) til 10 (anses for at have en lav grad af korruption). Skrøbelige og ustabile stater, der er mærkede af krig og konflikter, placerer sig i bunden af indekset. Eksempler på sådanne er Somalia med en score på 1,1, Afghanistan på 1,3, Myanmar på 1,4 og Sudan og Irak på 1,5. De lande, der opfattes som de mest korrupte, er altså også dem, der plages af langvarige konflikter og en ødelagt politisk infrastruktur. Selv de industrialiserede lande kan ikke hvile på laurbærene. Bestikkelse og korruption inddrager ofte virksomhederne fra disse lande. Og de bestemmelser om tavshedspligt på finansielle områder, der er gældende i mange lande, som toppe CPI-indekset, underminerer alvorligt bestræbelserne på at bekæmpe korruption og erstatte virkningerne heraf. Når det store flertal af lande i 2009-indekset scorer under fem, demonstrerer det, at korruption fortsat er en ubestridelig udfordring..

Global Corruption Barometer.

GCB er TI's meningsmåling af almindelige borgeres syn på korruption i deres eget hjemland.

Ikke overraskende er Danmark et af de lande der opfattes som mindst korrupte ifølge undersøgelsen. Ud af de forskellige sektorer og institutioner, undersøgelsen vedrører, er det i Danmark den private sektor, der opfattes som mest korrupt.

Barometeret viser, at der hersker en udbredt opfattelse blandt almindelige mennesker om, at den private sektor i høj grad søger at påvirke politikker, love og reguleringer ved hjælp af bestikkelse. Blandt borgerne i EU-lande svarer mere en 50 procent, at de tror, at sådanne forhold gør sig gældende. Ligesom i Danmark er der en udbredt opfattelse af, at den private sektor er en af de mere korruptionsplagede sektorer.

Interessant er det i den forbindelse, at der netop derfor også er en stor vilje til at betale ekstra for varer og ydelser produceret af korruptionsfrie virksomheder. Således svarer halvdelen af det samlede antal respondenter, at de gerne betaler mere. For virksomheder eksisterer der altså en reel markedsværdi i at tilslutte sig de højeste internationale anti-korruptions standarder.

Global Economic Crime Survey.

PriceWaterhouse Coopers har offentliggjort femte version af deres Global Economic Crime Survey. Undersøgelsen omfatter mere end 3.000 virksomheder globalt, heraf 105 danske. 26% af danske virksomheder udsættes for en eller flere kriminelle hændelser i løbet af en 12 måneders periode. Det gennemsnitlige direkte økonomiske tab er DKK 2,7 mio. Regnskabsmanipulation er nu den mest

udbredte form for virksomhedskriminalitet blandt danske virksomheder og 61 % af besvigelsestilfældene begås af mellemledere.

C. Organisatoriske emner:

- Ny student (Magnus) ansat i sekretariat.
- Bestyrelsesmøde med Robin Hodess, TI-S.
- Bistand til TI Mongoliet i form af kursusmateriale om domstols- og anklagemyndighed samt hjælp med etablering af kontakt til Danida.
- Strategiplan for 2009/2010 på foranledning af TI-S i Berlin.
- Udarbejdelse af dispositionsreglement for foreningen. Formålet er at fastslå regler for, hvorledes der kan disponeres økonomisk.
- Virtuelt kontor oprettet (indkøb af PC).
- CVR-nummer og netbank er blevet bragt i orden. TI Danmark har fået et nyt CVR-nummer og det er derfor nu muligt for foreningen at få oprettet netbankadgang.
- Egne nye lokaler hos MS.
- Facebook er aktiveret og fungerer fint.
- SKAT har som den første offentlige myndighed meldt sig ind i den danske afdeling af TI.
- Frivillige søges inddraget.. Konkret søger vi frivillige, der vil påtage sig arbejdet med at opsætte og redigere nyhedsbreve til udsendelse ca. 2-3 gange årligt for Transparency International Danmark og evt. medvirke til at opbygge Database over korruptions-sager. Amerikanske TRACE har for nylig lanceret en søgbar database over korruptionssager. Virkeligt nyttigt værktøj når der skal findes eksempler:

D. Udfordringer og tyngdepunkter i det kommende års arbejde:

- Økonomien er stabiliseret via kontingenttilvækst. Nu 3 niveauer i firmakontingent, men ekspansion er fortsat ønskelig.
- Tilrettelæggelse, gennemførelse og styring af NIS-studie, en overordentlig stor opgave, herunder om muligt fæstelse af sekretariatsfunktionen i forbindelse med NIS-studiet.
- Yderligere forstærket alliance omkring whistleblowerinitiativet med venligtsindede partier/organisationer.
- Videreudvikling og advocacy af vore centrale politikområder ved offentlige arrangementer og i pressen.
- Advocacy i internationale fora ved møde- og konferencedeltagelse.
- Tuning af vores hjemmeside og medlemsorientering, f.eks. i form af nyhedsbrev, facebook og frivilligindsats.